





do swych poprzedników z lat dawnych, to znaczy, najciekawszy z pewnością z kalendarza polskich pomimo śmierci w roku ubiegłym założyciela swego.

Między wydawnictwami tutejszemi, zapowiedzianymi na rok przyszły, na szczególną uwagę zasługują zbiorowe wydanie dzieł Szajnoch przez Ungra; najempathyczniejszy to bowiem i najpopularniejszy nasz historyk z pewnością.

Konkurs dramatyczny warszawski, na który, jak mówią, mało dopiero sztuk nadesłano, chociaż z dniem 31 grudnia miał już być zamknięty, przedłużono do dnia 31 marca r. b.

Trupa francuskich aktorów, która założyła tu nowy teatr, jak już wam donosiłem, tak zwane Orpheum, przekonawszy się, że na wysokie ceny wejścia, jakie zrazu naznaczyła, nawet oficerów rosyjskich zapaść nie może, zmniejszyła je o połowę prawie. Zresztą, jak donoszą sprawozdawcy dziennikarscy, wielka to lichota: jednoaktowe komedijki i kawiarniane szanonetki tylko produkująca.

Ogłaszają tu także, że kolej żelazna nadwiślańska przez Lutów, to jest kolej terespolską do Lublina już w maju bieżącego roku otwarta będzie a cała linia wykończona zostanie do listopada r. b. Bodajby! ale trudno temu wierzyć, gdyż tylko na kawałku Łuków-Demblin roboty są już tak daleko posunięte, że jest to możliwem, zresztą na całej drodze bardzo mało dotąd jest zrobionem, a przez zimę zapewne nic nie przybędzie.

Od tygodnia trwające ciepło sprowadziło nam Boże Narodzenie kompletnie po wodzie, oby za to Wielkanoc nie zechciała być po lodzie.

W teatrze nic nowego. Aida Włochów jest jedyną operą, na którą jeszcze dość licznie publiczność się zbiera, powtarzając ją też w każdym tygodniu po kilka razy. Choć przyznać trzeba, że opera ta, bardzo wiele zawierająca błyszczącej nędzy, to jest pozorowej wystawy, jako też orkiestrowego hałasu wagnerowskiego, ogromnie w tyle została nie tylko za śpiewnością dawnych oper Verdi'ego, ale nawet za melodyjnością niemieckiego mistrza.

Rapacki napisał nowy dramat: Księżę Czart, oparty na historii Konrada ks. mazowieckiego, który podobno niedługo ma być drukowany w Bibliotece Warszawskiej.

Księgarz Michał Glücksberg wydał prospekt na wydawnictwo tanie znakomitych utworów literatury nowoczesnej z pola historii, filozofii, estetyki, nauk przyrodniczych, życiorysów, etnografii i podróży, którego corocznie wychodzić będzie 12 tomów, 200 arkuszy druku mieszczących, za 9 rsr. Ogłoszone na rok przyszły dzieła: Laboulaye, Simona, Carriera, Macaulaya, Reicha, Ribota, Agassiza, Vambéry'ego, dobrze zapowiadają to wydawnictwo.

#### Lwów, 1 stycznia.

(Nowy rok. — Położenie kraju. — Nowe czasopisma. — Planu na gmach sejmowy. — Kółka kanoników ruskich. — Adres ruski do Papieża. — Wybory uzupełniające. — Kopalnie soli w Bochni.)

(T) Znowu pierwszy stycznia. Znowu jeden rok węd. Znowu obrachunek sumienia z roku przebytego, i znowu niezadowolenie z tego rachunku. Istotnie rok ubiegły nie po sobie nie pozostawia, a jeżeli co pozostawia, to nie dobrego. W ziemiach naszych szatowania narodowości i wiary. Nawet nie te same, to w roku właśnie ubiegłym patrzeliśmy na okropne pogwałcenie Unii w koronie, na krew przelewana przez lud nasz broniący wiary ojców. W Polsce pod panowaniem niemieckim wiecej najlepiej, jak wam tam jest, a że bardzo źle, to wiecej jak pewna. A tu w austriackiej części Polski także źle, bo z tych praw jakie już nam przyznano, tracimy jedno po drugim, ngda materyalna wymaga się w sposób zatrważający, rozstrój wewnętrzny, owoc stuletnich starań rządów, nie zmniejsza się, a lud jak był tak i jest nie polskim.

Przy najlepszych chęciach trudno cokolwiek bądź dobrego o właśnie co minionym powiedzieć roku, a najmniej podobno zdobyć wyliczyć może tak zwana Galicya. Dla oświaty ludu zrobiliśmy tyle co nie. Galicya jest zawsze jednym z najciemniejszych krajów Europy cywilizowanej. Kiedy w innych prowincjach tej monarchii, do której ta część Polski należy, jak

kiemi wszystkie niemal literatury europejskie się odznaczają, przybywa nowa a spora wżgła wydana staniem dra Pitré, jednego z młodszych a gorliwych zbieraczy podań i baśni ludu sycylijskiego. Pod tytułem: „Fiabe, Novelle e Racconti” wydał Pitré w Palermo r. b. dzieło świadczące najwymowniej o zamilowaniu jego do podań i tradycji ojczystych tak jak one w ustach ludu żyją, przechodząc od wieków z pokolenia na pokolenie.

Otóż te sycylijskie baśnie mało się różnią od baśni innych ludów Europy, lecz Pitré nie poprzestając na nich, wciągnął do swojego zbioru podań i powiastki historyczne, nadając im tym sposobem nierównie wyższą wartość i znaczenie.

Krytyka pożytuje Pitremu za wielką zasługę, iż pod względem formy zachował ściśle cały urok wyrażenia i dykcji ludowej. Język według jej zdania jest piękny, obrazowy, żywy, czego w skreśleniu dialogów tak naturalny i wyborny, że napróżno byłoby szukać czegoś podobnego w mowie ludu zamieszkującego strefy północne Europy. Lecz dodać wypada, że obok dowcipu, humoru, szyderstwa, wymiśniania, jakie tam hojnie wrzędzie rozlane, są przeciw miejscu rażące moralność swoją zmysłową nagością.

Dla dokładniejszego zrozumienia sycylijskich narzek, doktor Pitré dołączył do tego dzieła małą skróconą gramatykę i słowniczek wyrazów kursujących jedynie pomiędzy ludem tamtejszym. Tym sposobem odrębność dialektu 46 sycylijskich community staje się, dzięki przeczności autora, przystępną dla czytelników a rozmaitość i bogactwo wyrażenia języka ludowego nie na tym nie traci.

Poprzednikiem doktora Pitré na tym polu literatury narodowej był Angelo Gubernatis; w roku 1865 w czasopiśmie Civitta Italiana, wskazywał on na bogatą skarbnicę podań ludowych i zachęcał wszystkich do sumiennego jej studyowania. Jakoż głos jego został wysłuchany, a to co Pitré w jednej tylko prowincji włoskiej zebrał, wymownie świadczy o bogactwie materyału ukrytego jeszcze na całej przestrzeni kraju.

Innego znowu rodzaju zbioru przysłużył się Hermann Eberhard Richter, który na oświeconej części publiczności niemieckiej wywarł niemałe wrażenie. — Już w r. 1872 ukazało się w Niemczech jego dzieło pod tytułem: „Das Geheimmittel-Unwesen.” Jeżeli pokątnych doradców prawnych uważa się za istną plagę społeczeństwa, jakże wiecej szkodliwymi są dla niej pokątni lekarze, co sekretami środkami gotowi

w Tyrolu, Vorarlbergu, wypada jedna szkoła na 400 do 500 mieszkańców, kiedy w Czechach, Morawii na Śląsku, w Karyntii itd. wypada jedna szkoła na 1000 do 1200 mieszkańców, u nas w Galicyi mamy jedną szkołę leżwie na 2500 a jednego ucznia na 38 mieszkańców, gdy w tamtych powyższych wymienionych prowincjach wypada jeden uczeń na 7 do 9 mieszkańców.

Równie opłakanymi są nasze ekonomiczne stosunki. Obrazem kreślonym przez obywatelstwo wiejskie o położeniu obecnem gospodarzy wiejskich, trudnoby zaiste dać wiary, gdyby fakta na które patrzymy, nie potwierdzały tego. Tak wiośnianie jak i nibyto zamożni właściciele dóbr ziemskich nie są w stanie płacić długów, podatków, ba bieżących opędzać wydatków. Zakłady kredytowe tutejsze są w jak największym kłopotcie, bo dłużnicy, czy to tak zwana szlachta, czy chłopci rat nie płacą, a w razie wystawienia zadłużonych majątków na sprzedaż, trudno w dzisiejszych stosunkach i o kupca. W mieście, przynajmniej tu we Lwowie, poważne, dawne bankrutują firmy, a ruch handlowy w ogóle jakby ustał. Starzy kupcy nie pamiętają tak lichego ruchu świątecznego, jaki ostatni.

Czy może pod względem moralnym, intelektualnym był rok ubiegły pomyślniejszy? Wydał on znane dzieło członka akademii umiejętności Walewskiego, i jego obronę przez pp. Szuckiego i Powidaję, wydał pogwałcenie praw Rady szkolnej krajowej, podróży pp. Mieroszewskiego i Szuckiego na inaugurację uniwersytetu niemieckiego w Czerniowcach, gorzkie lamentacje zapoznanych pseudo-poetów i kilka skandalicznych procesów kryminalnych a zabrał kilka rzeczywistych naszych znakomitości.

Giń więc i przepadaj w niepamięć roku stary, zły i niemądry, ustąp miejsca nowemu, który może i nam dzisiejszym pariasom społeczeństwa europejskiego, przyniesie w darze jeżeli nie lepszą dolę, to przynajmniej większą chęć do pracy nad zdobyciem jej i, pomyślniejszym tę pracę uwieńczy skutkiem, niż upłynął on właśnie rok stary.

Niech więc żyje rok nowy, choć już sto czwarty naszej ojczyzny rozbioru.

Przejdźmy do nowin bieżących.

Rok nowy przyniósł nam dwa nowe czasopisma, jako świeży przybytek do już istniejących, a to najprzód Kosmos, miesięcznik wydawany przez Towarzystwo tutejsze przyrodników polskich, imienia Kopernika. Pismo to podawać będzie rozprawy naukowe, kronikę naukową, wiadomości z dziedziny nauk przyrodniczych i t. d. Redakcyę objął dr. Radziejewski, zdawczy prowadzoną dotychczas redakcyę Czasopisma aptekarskiego na dr. Grabowskiego.

Drugim piśmem nowym jest zapowiadany od dłuższego czasu Przegląd sądowy i administracyjny, którego numer pierwszy właśnie wyszedł.

Z piśm zeszłorocznych ubył tylko Ojczyzna i Gonięć lwowski.

Przybyła nam także z nowym rokiem wystawa planów konkursowych na gmach sejmowy. Dziś została ona otwarta w dotychczasowej sali sejmowej, w gmachu Skarbowski. W przyszłym liście podam bliższe o tych planach wiadomości, tutaj tylko nadmienię, że najwięcej planów nadesłano z Berlina i Wiednia.

Cóż wiecej przybyło? A, kołpaki dla księży kanoników ruskiej kapituły lwowskiej. Po mozołnych kilku posiedzeniach konsystorza pod przewodnictwem kanonika, zgodzili się kanonicy na kształt tego kołpaka, który ma być podobnym do schizmatyckiego, a to dla tego, aby wpływać na prawosławnych!

Zapisał tu winienem, że z inicjatywy metropolity ks. Sembratowicza, mającego, jak wiadomo, zostać kardynałem, podpisali księża i alumnii tutejszej dycezyi adres lojalności do Papieża, i to, jak powiada Słowo, z powodu wypadków chełmskich.

Sejm nasz, zbierze się, jak już donosiłem, w marcu i ma, jak się dowiaduję, uchwalić budżet na rok 1877. Z powodu śmierci dwóch posłów z większych posiadłości, mianowicie hr. Gołuchowskiego i p. Trzecieckiego rozpisano namiestnictwo wybory uzupełniające na dzień 16 lutego.

Z Bochni nadeszły smutne wiadomości. W kopalniach tamtejszych soli wybuchł pożar. Sześciu górników zginęło.

są zawsze leczycy wszystkie jej fizyczne cierpienia i dolegliwości. Autor wydawszy zbiór owych sekretnych lekarstw roznoszących spustoszenie pomiędzy ciemną a łatwowierną publicznością, podaje zarazem zdrowe rady, za pomocą których można najsukuteczniej przeciwko nim działać. Powodzenie, jakiego dzieło Richtera doznało, spowodowało go do napisania drugiego jeszcze w tej materii tomiku, który świeżo wyszedł pod tym samym tytułem w Lipsku na użytek publiczny.

W pierwszym zaraz tomie autor przytoczył 550 środków sekretnych lekarskich, w drugim wymienia jeszcze 289, co razem stanowi 839 lekarstw przeznaczonych na trucie łatwowiernych. Z liczby tej 45 procentów przypada do użytku wewnętrznego a zaś 55 proc. do użytku zewnętrznego. Smutny to obraz, mogący przyprowadzić do rozpacz i zwątpienia wszystkich pomiędzy ludem popularnym mającym wiecej propagatorów decypli” powiada łacińskie przysłowie, i w tym „szkół” dzie sprawdza się ono zupełnie. Drugi rozdział tego dzieła zawiera szczegółowy wykaz sekretnych lekarstw; autor zagłębiwszy się w ich źródła dowodzi najoczywistej, iż cała pokątna industria lekarska ma tylko za podstawę spekulacyę i zyski pieniężne. Gdyby prawo, przewidziane kodeksem karnym a wymierzone przeciwko godnej potępienia zbrodni przeciwko ludzkości, ściśle było wykonywane, już dawno musiałaby zniknąć ze świata, a przynajmniej szkodliwość jej znacznie mogłaby być ograniczona. Lecz niestety, owo prawo jest bezsilne w obec ciemnoty i głupoty ludzkiej.

Największy warsztat wyrabiania niedorzecznych i sekretnych lekarstw znajduje się w księstwie Schwarzburg-Rudolstadt, z kąd rozchodzi się bezkarnie pocątne Niemczech i sąsiednich krajach przez tak nazywane olejkarzy, zamieszkujących turyńskie lasy a łoczących się po całym świecie. Do wyrabiania roznoszonych przez tych ludzi pigulek, kropli, esencji, al-samów, plasterów i t. p. rzeczy, wiecej w księstwie Schwarzburg-Rudolstadt używają w jednym roku opim, aleosu, rumbabarum, gummiguty, krotowego olku a nawet strychniny, arzeniku i merkuryusza, anieli lekarze i aptekarze całych Niemiec są w stanie pęten czas materyałów tych zużytkować. Sam wyraz tak zwanych pigulek dla dzieci corocznie wyrażanych zawiera od 10 do 12 funtów opium, po przyjęciu których dzieci usypiane bywają czasowem ao, co się często zdarza, snem wieczystym. W okru Königsee przypada na 13,000 mieszkańców przynajmniej 20 trucicieli czyli laborantów i 350 hauc-

#### NIEMCY.

\* Berlin, 3 stycznia. Cała uwaga publiczna skupia się obecnie około projektów, jakie zebrać się mającemu niedługo sejmowi pruskiemu przedłożone być mają. Ze budżet zaraz po zagajeniu przedłożony mu zostanie, donosiliśmy już wczoraj. Budżet ten mało co będzie się różnił podobno od przeszłorocznego; — główna różnica pomiędzy pierwszym a drugim zachodzić będzie w jednorazowych rozrachunkach nadzwyczajnych. Punkt ciężkości nadchodzącej sesji tworzyć będzie okoliczności projektów ministra spraw wewnętrznych protestancie prawo synodale. Prace odnosne w ministerstwie wyznań na ukończeniu, muszą jednak wprawie jeszcze być przedłożone samemu ministrowi a następnie ministerstwu stanu.

Po dziennikach rozmaitych obchodzili w tych dniach pogłoska o nowej chorobie ks. Bismarcka, dla której miał nawet odczytać zamierzoną podróż do Lauenburga. Więści tej zaprzecza Koeln. Ztg. stanowczo, dodając, że ks. kanclerz dawno nie był tak zdrowym jak obecnie i że w ostatnich dniach brał kilkakrotnie udział w naradach pruskiego ministerstwa. Podróż jednak do Lauenberga odroczonej tymczasowo została.

#### FRANCYA.

\* Paryż, 2 stycznia. Mowę, którą marszałek Audiffret Pasquier zamknął posiedzenia Zgromadzenia narodowego a której ustęp końcowy przytoczyliśmy dnia wczorajszego, chwala wszystkie prawie tutejsze dzienniki a République Française to jedno tylko ma do zarzucenia autorowi, który ją wygłosił, że w niej i słówkiem ani wspominał o rzeczywistości. Echo zresztą, organ prawnego centrum, twierdzi, że podczas solowania ostatniej sesji słyszano okrzyki: „Vive Mac Mahon!” czemu jednak inne dzienniki zaprzeczają; tyle przynajmniej pewna, że ci, co byli obecni w sali, okrzyku tego nie słyszeli.

W tym samym dniu, w którym Zgromadzenie narodowe odbyło ostatnie posiedzenie, odbyła także samo i lewica republikańska, na którym p. Jules Simon miał dłuższą mowę, rozbiegającą dokonane przez toż stronnictwo dzieło i opisującą rolę, jaką odegrało za rządów p. Thiersa aż do 24 maja, następnie przy obradach nad konstytucyą i przy wyborze senatorów.

Ostatnia noc starego roku minęła spokojnie, spokojniej prawie jeszcze niż wigilia Bożego Narodzenia. W dniu Nowego roku o 10 godzinie przed południem składali marszałkowi-prezydentowi z okazji tej życzenia wszystkie władze wersalskie, na czele których znajdował się biskup miejscowy. O godzinie 11 udał się prezydent w towarzystwie ministrów generała Cissey i Buffeta i generała Abzac do marszałka Zgromadzenia narodowego, który następnie wraz z członkami biura rewizyjnego prezydenta. Krótko przed dwunastą wrócił marszałek-prezydent do Paryża.

Tu przyjmował o 1 godzinie najpierw ciała dyplomatyczne, potem podsekretarzy stanu, radę ministrów, radę stanu i inne władze, kler, a nareszcie oficerów armii, w ogóle około 400 osób. Przyjęcie było tak świetne, jak za czasów cesarstwa. Straż honorową tworzyli brygada gwardji państwowej, która składana z koni przypominała stogwardziów Napoleona III. Przez dzień cały Paryż był bardzo ożywiony.

Biskup orleański ks. Dupanloup udaje się dnia jutrzejszego do Rzymu dla ukończenia sprawy beatyfikacyi Dziewicy orleańskiej.

#### HISPANIA.

\* Madryt, 1 stycznia. W różnych miastach Hiszpanii obchodzono uroczyste rocznicę wstąpienia na tron Alfonsa XII. W San Sebastian odpisano Te Deum, przyczem byli obecni generałowie Moriones, Catelon i Cuadros. W Walencji wyprawiono bankiet, na którym oświadczył minister robót publicznych, że zwolennicy dynastji wielkie mają w obec króla i ojczyzny do spełnienia obowiązki i że powinni przy wyborach zjednoczonymi działać siłami.

Wedle urzędowego miesięcznego wykazu liczby

rzy trucizny czyli olejekarzy. Po bliższe szczegóły dotyczące tych szkodliwych fabrykatów i handlowej manipulacyi odsyłamy ciekawych czytelników do czasopisma stowarzyszenia turyńskich lekarzy pod tytułem „Correspondenzblätter” z lat 1873 i 1874. Ale o tej rzeczy publicznych trucicieli potrzeba jeszcze niestety dodać jako ich spółników niektórych pojedynczych lekarzy, dozwolających używania w chorobach tych zabójczych środków, aptekarzy niewydających się dawać im przytułku w swoich aptekach, a przedewszystkiem prasie, otwierającej szpalty na pomieszczenie reklam wszelkiego rodzaju, przez nieumiejących bez czci i wiary dziennikarzy. Ośmy kongres dziennikarzy niemieckich wydał w 1873 roku uchwałę, wzywającą całą periodyczną prasę niemiecką, ażeby dla własnej godności i honoru wstrzymała się od drukowania w kolumnach swoich gazet wszelkich reklam, mających na celu owe sekretne lekarstwa, bezczyste, niegodne tylko niemieckiego fryzmarkiem oszustw, pieszczotliwych i nieuczynnych pokrywanych. Kongres ten stawiając rzeczona uchwałę, miał nadzieję, iż nie tylko lekarze, aptekarze, lecz cała oświecona publiczność poprze ją wszelkimi środkami. Tymczasem, jak przed tem tak i teraz zle nie tylko się nie zmniejszyło, lecz owszem kwitnie i rozpościera się coraz więcej na szkodę ludzkości.

W rozdziale kończącym dzieło autor sam podaje środki, za pomocą których można byłoby tamę kursowaniu sekretnych lekarstw. Ale coż pomogą najbardziej rady, najlepsze chęci w tym względzie pojedynczego człowieka, gdy ogół po dawnemu głuchy jest na takowe, nie dowierza nauce i doświadczeniu, a tylko w sekretnych środkach lekarskich szuka swojego wyzdrowienia...

Z powodu rozdawania nagród uczniom celującym w sztukach i umiejętnościach w Greenwich, b. l. przez ministrów, Gladstone, miał w listopadzie b. r. mowę, z której parę wyjątków uważamy za stosowne przytoczyć. „Jak wielki wpływ — mówił — wywierają sztuki i nauka na przemysł w ogólności, najlepszy dowód na to dostarcza Francuzi; wysokie stanowisko, jakie nam tego względem osiągnęli pomiędzy wszystkimi narodami, zawdzięczają oni głównie talentom i mistrzostwu, do którego doszli w nadawaniu przedmiotom przez siebie wyrabianym owych skończonych cech piękna i nadobnej formy.” Maiekanie zbyt upowszechnione, jakoby użycie piękna przysługiwało tylko klasom za-możniejszym, uważa Gladstone za błędne i niemające żadnej podstawy. „Piękno — powiada — służy dla

wojsko hiszpańskie obecnie 232,000 piechoty, z której 160,000 operuje w Biskaji i Nawarze.

Imparciel donosi, że rząd hiszpański zamysła przedłożyć obecnym monarchom memoriały w sprawie położenia na Kubie i wyuszczyć środki, jakie ma obecnie pod ręką celem stłumienia powstania. Croniste zapewnia, że generał Jovellar zdecydowanym jest stanowczo zerwać z dawnymi tradycjami na wyspie nadużyciami, by wykluczyć wszelki pozór do zagranicznej interwencji.

Ostatnia wystąpiła, jak wiadomo, w formie noty amerykańskiej do mocarstw europejskich. Poseł amerykański w Londynie zapytywał rząd angielski jak się zapatruje na projekt zbiorowej interwencji mocarstw dla położenia tam dalszemu na Kubie krwi rozlewowi. Gabinet angielski oświadczył, że niepodobna mu chwilowo stanowić w tej mierze d. e. odpowiedzi. Doniesienie to Ajen. Havasa prostuje w ten sposób, że przesłana w sprawie Kuby przez rząd północno-amerykański mocarstwom europejskim nota nie mówi wcale o interwencji, lecz jedynie wyraża życzenie, by poczyniono Hiszpanii przyjazne przedstawienia. Wedle Monitora nota ta znalazła wszędzie bardzo chłodne przyjęcie.

#### SERBIA.

\* Białogród, 1 stycznia. Według doniesień z Białogrodu, stosunki pomiędzy rządem serbskim a czarnogórskim skutkiem podróży byłego ministra Christicia do Cetynii zostały nie tylko przywrócone, lecz przybrały serdeczniejsze niż dotąd pigno. Według nieco optymistycznych nadziei pewnych korespondentów, dwa rządy wspomniane niezawodnie na wiosnę wystąpią do wspólnego przeciw Turkom boju. W skupczynie przy każdej sposobności odzywa się okrzyk: „Wojny, wojny!” Tymczasem toczą się zwaśne rozprawy nad projektem ustawy dla dziennikarstwa. Rozumie się, że ustawa ta ułożona według najnowszych zachodnich ustaw będzie wzorem wolności na papierze. Aby w rzeczywistości była nim, spodziewać się nie wolno. Wszystkie bowiem zdobycze polityczne, jeżeli mają mieć wartość prawdziwą, muszą odpowiadać ogólnemu stanowi oświecenia w narodzie, muszą być wynikiem powolnej i wytrwałej pracy czasu, nie zaś chwilowego uniesienia. Na mocy kilkunastu prac konstytucyjnej wolności prasy stała się w Anglii zasadą życia publicznego. Natomiast we Francji najwolnościjsze ustawy wciąż rozbijają się o prawa wyjątkowe i bezwzględna surowość rządów, które nie opierają się na historycznej ciągłości.

Omladyniści bynajmniej też nie dowierzają wolności myślenia uchwałę powziętą w skupczynie. Owszem zdaje się, iż coraz wyraźniej łączą się z księciem Piotrem Karadżorżewiczem, który cyha tylko na sposobność, aby stracił Milana z tronu. I pod tym względem mała Serbia wiele okazuje podobieństwa do wspa-niałej Francji. Rodzina Jerzego Czarnego, oswobodziciela Serbii z pod jarzma tureckiego jest niejako rodziną burbońską a rodzina Milana poniekąd przypomina Napoleonidów. Zawsze to dla kraju niebezpieczeństwo, gdy istnieją pretensje, których imion chciwe władzy stronnictwa używać mogą jako hasła zaburzeń.

#### OŚWIATA LUDOWA.

Za pośrednictwem p. Kaź. Ponińskiego z Marszewa odebrała kasa Tow. oświaty ludowej jako składkę za r. 1875 od p. Obrapalskiego z Jedlicz... 3 Mł.  
Od gospodarza Ig. Szymczaka z Rokulowa... 1 „  
w ogóle 4 Mł.

Poznań, 1 stycznia 1875.

Bolesław Poniński.

#### WIADOMOŚCI MIEJSCOWE I POTOCZNE.

Poznań, 4 stycznia.

— \* Teatr. Dziś dramat Oktawiusza Feuilleta: Dwa światy; w czwartek operetka: Twardowski na Krzemionkach; w sobotę tragedia Juliusza Słowackiego: Mazepa.

— \* Na koszt budowy teatru otrzymaliśmy od p. T. Rakowicza z Miłostawia w miejsce powieszonych noworocz-

wszystkich, zarówno dla bogatych jako też i ubogich. W ogólnej harmonii świata wszystko jest potrzebne i użyteczne, bo wszystko jest także pigmkiem. U starożytnych Greków każdy przedmiot, jakim się otaczali, był piękny; nie tylko świątynie, pomniki, posągi, lecz najdrobniejsze nawet rzeczy, służące do codziennego użytku tak w chatach jako też pałacach, odznaczały się piękną i estetyczną formą. Pod tym względem żaden naród na ziemi nie mógł się z nimi mierzyć. Włosi najwięcej do nich się zbliżyli, ale wyróżniali im nie byli w stanie. Atoli gdyby nam nawet nie dano osiągnąć najwyższej doskonałości, niemniej przeto powinniśmy do niej zawsze dążyć. Im więcej kto mierzy, tym więcej dąży. Lecz tylko duch pojedynczych ludzi i wytrwałe ich usiłowania dokonają tego mogą. Z drugiej strony społeczność wszelkimi środkami powinna im w tem dopomagać. Reprezentanci miasta Londynu i giełdy mogłoby i powinni wiele czynić dla sztuki pięknej, lecz wolą wyprawiać uroczyste uczty, delektować się żółtawą zupą, albo co najwięcej, uchwalają fundusze na przytułki dla żebraków. Czas już, ażeby się opamiętali i przypomniał cel swojego istnienia. Lepiej późno jak nigdy! W końcu mowy wrócić się do rękodzielników i upominać ich, ażeby pozostali wierni swojemu zawodowi i nie usiłowali porzucić go dla tej naby przyczyny, że pragnęliby głową pracować. „Co na przykład mówić o dzieciach wzbogaconego na kupiectwie człowieka, a które wyrzekają się iść w jego ślady? To dowodzi tylko braku istotnego wykształcenia, braku roszadku, braku taktu. Zamiast porzucić swój stan, oświecony rękodzielnik niech się raczej stara uszlachetnić go przez nadawanie wyrobom z ręki jego wychodzącym, istotnych cech wykończenia i piękna, słowem cech sztuki. W dzisiejszych czasach położenie rękodzielników w porównaniu do położenia ludzi umysłowo pracujących nierównie jest korzystniejszej. Otrzymują oni obecnie większe wynagrodzenie za mniejszą, aniżeli dawniej rączną pracę, podczas gdy od pracujących umysłowo znacznie wiecej się teraz wymaga, a mało co wiecej ich się za to wynagradza.”

Jak widzimy, mowa ta znakomitego angielskiego męża stanu sięga dalej aniżeli granice kraju, w którym wypowiedziana została, i wiele narodów korzystać z niej może.

31 grudnia 1875 r.



nych marek trzy; z dziecięcej kawy na W. Garbarach nr. 14 marek sześć.

— W dniu wczorajszym o godzinie 3 po południu odprowadzono zwłoki s. p. Maryi z Łukaszczyńskich z Łyżkowskiej na miejsce wiecznego spoczynku na cmentarz świętego Wojciecha. Za karawaniem postępował mąż zmarłej Mieczysław Łyżkowski i bardzo liczne grono krewnych, przyjaciół i znajomych. Samo miasto nasze dostarczyło już bardzo liczne orszaki pogrzebowe a prócz tego przybyło bardzo wiele osób z powiatu z najdalszych nawet okolic, jak n. p. wielu z Prus Zach. Liczne to zebranie — to najwymowniejsze świadectwo cnoty i przynajmniej części jej szacunku, bo taką moc ma dobre, choć w najcięższym kółku działa — iż służy za przykład, jak żyć należy. Czesć jej pamięci!

— Na wczorajszym posiedzeniu wydziału historycznego Towarzystwa przyjaciół nauk po załatwieniu bieżących spraw, przysięgnął na członka Towarzystwa ks. dr. Kanteckiego, czytał p. Zygmunt hr. Skórzewski rozprawę o literaturze rosyjskiej. Ceniąc wysoce dobre chęci s. prelegenta żałujemy, że nie posiadaliśmy lepszemu źródła do swego odczytu; w takim bowiem razie uniknąłby być wielu błędów i mylnych twierdzeń, jakie wnosyły się do jego rozprawy, i byłby dlań choć przybliżony obraz literatury rosyjskiej; tak zaś dowiedzieliśmy się zaledwie o kilku luźnych danych i szczegółach do literatury tej się odnoszących. Samego zaś obrazu literatury, jej początki, rozwoju i czynników, w niej i na nią działających, w rozprawie s. prelegenta nie znaleźliśmy.

Następne posiedzenie odbędzie się w dniu 17 b. m.; na niem czytane będzie jeden z członków rozprawę o pośmiertnych dziełach Micheleta.

— W Kongresówce — a u nas. W Kongresówce bilety na przejazd koleją żelazną wydają się po polsku — a nas na kolejach takich biletów nie chcą akceptować. — W tych dniach bowiem w Krzyżu jednemu z przejeżdżnych z Warszawy do Poznania nie chcieli takiego biletu przyjąć i dopiero w drodze łaski pozwolono mu na nim do Poznania się udać. I koleje nie dla nas, pokazują się, istnieją, lecz my dla nich. Czyż to nie piękne porządku w państwie par excellence cywilizowanemu?

— Bank Rzeszy podniósł dyskonto bankowe na sześć a dyskonto lombardowe na siedem proc.

— Na zakupno obrazu: Półk. Toruński p. Jaroczyńskiego otrzymaliśmy od p. Z. A. 1 markę; razem złożono marek 137.

— Na tablicę pomnikową dla s. p. ks. kan. Wojciechowskiego złożyli na ręce Komitetu: ks. Gągański z Biedrowskiej 1 m., panna W. Kadziłowska z Gali 4 m., panny Strykowski z Gniezna 3 m., J.Wks. oficyał Dorszewski z Gniezna 15 m., N. N. 3 m., p. M. Wojciechowski z Kiełki i ks. ks. Wojciechowski z Krotoszyńska 100 m. za pośrednictwem p. Wierzbickiego z Gniezna 4 m., razem 180 m. Ogółem wpłynęło na ręce komitetu 821 marek 77 fen.

— Rewizor miesia wierzbowego p. Andersch znalazł dnia wczorajszego rano w miesie wierzby z Szwarczaka pochodzącego znaczną ilość trychlin. Policja obłożyła przeto wierzby przeto areszt.

— Pociąg wrocławski, przybywający tu o godzinie 10 minut 45 wieczorem, spóźnił się dnia onegdajszego o 40 minut. Powodem spóźnienia był wielki napływ podróżnych. Tegoż dnia przejechała lokomotywa krótko przed odejściem zjad o godzinie 6 1/2 do Krzyża pociągiem robotnika i zgruchotała mu palec u jednej nogi, w skutek czego odniesiono go do lazaretu miejskiego.

— Zatrudniony dotąd przy tutejszym frydrykowskiem gimnazjum kandydat wyższego stanu nauczycielskiego p. Szastowski powołany został jako nauczyciel pomocniczy do gimnazjum w Nakle, a dotychczasowy kandydat p. Schulz przyjął miejsce nauczyciela pomocniczego matematyki przy szkole wyższej miejskiej w Gardelegen.

— Komisja mieszana, zajmująca się budową nowego chwaliszewskiego mostu postanowiła na odbytym niedawno posiedzeniu rozprawić o budowie mostu, który kosztować miałby około 42,000 m. Ponieważ koszt żelaznego mostu, jak to niedawno donosiliśmy, wynosiłby około 20,000 m., a most tymczasowy około 5,000 m., przeto dochodziłby do kosztu ogólnego do 67,000 m. Na Szerokiej ulicy na most nowy zaczął się w tym samym miejscu co obecny; na Chwaliszewie zaś posunął się nieco więcej ku południowi, od obecnego wjazdu, a mianowicie tam, gdzie obecnie stoi buda Schieding, tak że wjazd na Chwaliszewo będzie potem szerszy i wygodniejszy. Most tymczasowy postawiony będzie pomiędzy gruntem kameralnym na końcu Butelskiej ulicy a miejscem na brzegu, gdzie obecnie wspomnianą powyżej stoi buda. Jeżeli budowa mostu rozpocznie się z wiosną w takim razie jest nadzieja, że na jesień ukończony zostanie.

— We Lwówku było dnia 1 grudnia 2475 mieszkańców, pomiędzy którymi 1159 osób płci męskiej a 1316 osób płci żeńskiej.

— W ogrozie pana Kęszyckiego w Lginiu pod Wschową widziano w tych dniach kwitnącą wiośnię. Kwiaty bardzo dobrze były rozwinięte.

— W Pile było w dniu 1 stycznia 1876 roku 7500 mieszkańców, w zeszłym roku 7400 mieszkańców.

— Kalendarz. Jutro w środę dnia 5 stycznia Telesfora mecz; w kalendarzu słowiańskim Wstąpienia. Wschód słońca o godzinie 8 minut 12, zachód o godzinie 3 minut 55.

Dnia 5 stycznia 1876 poselstwo stronnictwa Maksymiliana w Wiedniu. — 1638 śmierć kanclerza Tomazasa Zamojskiego. 1660 zjazd komisarzy do zawarcia traktatu w Oliwie. — 1664 zdobycie na Moskalcach Bychowa. — 1665 zabójstwo Gosielskiego śmiercią karani. — 1766 Austriacy wkroczyli do Krakowa. — 1831 manifest sejmowi do narodu.

(K) Grodzisk, 1 stycznia. (Bank Ludowy.) Dnia wczorajszego wieczorem dokonana zebrana rada nadzorcza wspólnie z zarządem jedną z najważniejszych czynności administracyjnej naszego banku ludowego zapisanej spółki. Zarząd przedłożył zamknięcie księgi kasowej, wyciązły przez podskarbiego znajdującą się w kasie gotówkę, która przez gruntowne porównanie z księgami kasowymi sprawdzoną została. Następnie przedłożył zarząd radzie nadzorczej następujące tymczasowe ogólne sprawozdanie z administracji w mowie będącej instytucji:

| A. Obrót.                                      |              |
|------------------------------------------------|--------------|
| I. Przychód.                                   |              |
| 1. Majątek spółki i fundusz rezerwy            | 330 88       |
| 2. udział członków                             | 7377 M. 2 f. |
| 3. dywidenda z lat 1873—1874                   | 236 " 25 "   |
| 4. zwrot pożyczek na weksle wziętych           | 74289 50     |
| 5. proc. od pożyczek na weksle i hip. wziętych | 27 54 50     |
| 6. złożone depozyty i oszczędności             | 30194 01     |
| 7. nabyte przez towarzystwo pożyczki           | 36460 —      |
| 8. zwrot kosztów procesowych                   | 2 56         |
| 9. zwrot kosztów administracyjnych             | 161 30       |
| razem                                          | 151,555 91   |

| II. Rozchód.                                                        |            |
|---------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Majątek spółki (fundusz rezerwy)                                 | 3 50       |
| 2. spłacone udziały członków 1177 M. 36 f.                          |            |
| 3. spłacone dywidendy z lat 1873—1874                               | 63 " 27 "  |
| 4. udzielone na weksle i hipoteki pożyczki                          | 1240 63    |
| 5. spłacone depozyty i oszczędności                                 | 110 95 24  |
| 6. spłacone proc. od depozytów i oszczędności                       | 8295 75    |
| 7. spłacone pożyczki przez Towarzystwo nabyte (dyskontowane weksle) | 28855 —    |
| 8. spłacone proc. i prowizje od pożyczek ad 7.                      | 677 68     |
| 9. koszt sądowy                                                     | 3 —        |
| 10. koszt administracyjny                                           | 275 57     |
| razem                                                               | 149,750 92 |

| Zestawienie obrotu.      |            |
|--------------------------|------------|
| I. w przychodzie         | 151,555 91 |
| II. w rozchodzie         | 149,750 92 |
| obróć w roku 1875 wynosi | 301,306 88 |

| B. Rachunek kasy.                                                |            |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| Przychód wynosi                                                  | 151,555 91 |
| Rozchód zaś czyni                                                | 149,750 92 |
| pozostaje zatem w kasie przy zamknięciu ksiąg kasowych w gotówce | 1804 99    |

| C. Rachunek zysków i strat.                                                     |         |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------|
| I. Straty.                                                                      |         |
| 1. wypłacone proc. od dep. i oszczędności                                       | 74 55   |
| 2. spłacone procenta od nabytych pożyczek (dyskontowanych weksli)               | 677 68  |
| 3. spłacone koszty sądowe                                                       | 3 —     |
| 4. spłacone koszty administracyjne                                              | 275 57  |
| 5. procenta od wypłaconych od depozytów i oszczędności w końcu roku 1875 płatne | 569 35  |
| razem                                                                           | 1600 15 |

| II. Zysk.                                            |         |
|------------------------------------------------------|---------|
| 1. procent od wziętych na weksle i hipoteki pożyczek | 2504 50 |

|                                    |         |
|------------------------------------|---------|
| 2. zwrot kosztów sądowych          | 2 50    |
| 3. zwrot kosztów administracyjnych | 161 20  |
| razem                              | 2668 30 |

| Zestawienie.        |         |
|---------------------|---------|
| II. zysk wynosi     | 2668 30 |
| I. strat było       | 1600 15 |
| czystego zysku jest | 1068 15 |

| D. Podział czystego zysku.                                                      |         |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------|
| Uchwała rady nadzorczej dzieli się powyższy czysty zysk w sposób następujący:   |         |
| 1. dla związku spółek zarobkowych (do Banku włościańskiego) 3% z czystego zysku | 32 05   |
| 2. na fundusz rezerwy                                                           | 297 70  |
| 3. dywidendę dla udziałowców, § 75 ust. 1, do dywidendy uprawnionych 8%         | 408 40  |
| 4. taniyma dla trzech członków zarządu                                          | 330 —   |
| razem jak wyżej                                                                 | 1068 15 |

| E. Inwentura.                                                                 |            |
|-------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. pożyczki na hipoteki i weksle udzielone wynoszą                            | 110,295 24 |
| 2. zwrot pożyczek zaś czyni                                                   | 74,289 50  |
| hipoteki i weksle powinno się zatem w portfelu znajdować                      | 36,005 74  |
| 1. nabyte przez Towarzystwo pożyczki wynoszą                                  | 36,460 —   |
| 2. spłacone pożyczki na rzecz Towarzystwa zaciągnięte zaś czyni               | 28,885 —   |
| Nabyte pożyczki przez dyskontowanie weksli w banku włościańskim wynoszą zatem | 7575 —     |

| Zestawienie.                                                         |                    |
|----------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Hipoteki i weksle w portfelu powinny wynosić                         | 36,005 74          |
| dyskontowane weksle w banku włościańskim się znajdujące wynoszą      | 7575 —             |
| w portfelu znajduje się zatem w rzeczywistości tylko                 | 28,430 74          |
| to jest:                                                             |                    |
| A. hipotek na                                                        | 7018 74            |
| B. weksli 70 sztuk razem na sumę                                     | 21417 —            |
| które dokumenta radzie nadzorczej do sprawdzenia przedłożone zostały | jak wyżej 28430 74 |

| F. Bilans na grudzień 1875.       |          |
|-----------------------------------|----------|
| Aktywa.                           |          |
| 1. gotówka                        | 1804 99  |
| 2. weksle i hipoteki              | 36005 74 |
| 3. spłacone procenta od depozytów | 74 55    |
| 4. spłacone procenta od pożyczek  | 677 68   |
| 5. koszt sądowy                   | 3 —      |
| 6. koszt administracyjny          | 114 27   |
| Suma                              | 38677 73 |

| Pasywa.                                       |          |
|-----------------------------------------------|----------|
| 1. fundusz rezerwy                            | 327 33   |
| 2. udział członków                            | 6372 64  |
| 3. depozyty                                   | 21898 26 |
| 4. procenta od udzielonych pożyczek           | 2504 50  |
| 5. pożyczki nabyte przez zdykontowanie weksli | 7575 —   |
| Suma                                          | 38677 73 |

| G. Bilans przejściowy na 1 stycznia |          |
|-------------------------------------|----------|
| 1. gotówka                          | 1804 99  |
| 2. weksle i hipoteki                | 36005 74 |
| Suma                                | 37810 73 |

| Pasywa.                                       |          |
|-----------------------------------------------|----------|
| 1. fundusz rezerwy                            | 625 03   |
| 2. udziały członków                           | 6372 64  |
| 3. dywidenda do wypłacenia pro 1875 8 1/2%    | 408 40   |
| 4. udziały związku spółek z czystego zysku 3% | 32 05    |
| 5. taniyma zarządu pro 1875                   | 330 —    |
| 6. depozyty po 5 1/2% i 6 1/2%                | 21898 26 |
| 7. procenta od depozytów do wypłacenia        | 569 35   |
| 8. pożyczki na rzecz Towarzystwa nabyte       | 7575 —   |
| Suma                                          | 37810 73 |

Termin do walnego zebrania członków został wyznaczony przez radę nadzorczą na dzień 3 lutego o godz. 1 z południa na sal. p. Stróżyskiego. Porządek dzienny dla walnego zebrania ułożono następujący:

1. zagajenie posiedzenia przez prezesa rady nadzorczej,
2. przeczytanie ostatnich dwóch protokołów z walnych zebrań,
3. odczytanie sprawozdania rocznego zarządu na r. 1875,
4. pokwitowanie zarządu z prowadzenia ksiąg za r. 1875 lub wybór komisji superrewizyjnej,
5. podwyższenie kredytu radzie nadzorczej i zarządowi,
6. wnioski członków.

Nowych członków przyjęto 5, ostatecznie zaś udzielono zarządowi kredyt na 30000 marek, do którego zaciągnięcia rada nadzorcza uchwała walnego zebrania z dnia 26 czerwca 1873 r. przy zawiązaniu spółki upoważniona została. Na tem posiedzenie zamknięto i spisany protokół w książce protokolarnej podpisano.

Wielcehowo, 1 stycznia. Cicho i spokojnie upływał u nas rok stary — ani walka kościelno-polityczna, ani inne burze niepokojące świat nie zamyliły tej ciszy, która, że tak powiem, wrodzona jest naszym obywatelom. I byłby upłynął niepostrzeżenie rok cały, w tem ku końcowi jego zawrzała burza — burza niezgody między naszymi obywatelami, która wybory do doboru gminnego i kościelnego wywołała. Postawienie na liście kandydatów jednego członka nieodpowiedniego, bo nie posiadającego własności nieruchomości, rozdzieliło całość na dwa obozy. Stronie oponującej udało się dokonać wybór uniważnionym skutkiem czego musiano nowy termin wyborów oznaczyć. Upoważnionych do głosowania nader wielka zebrala się liczba, ale bez zgody, bo i ta razą nie wykluczono rzeczonych nieodpowiednich kandydatów. Strona przeciwna pewną była zwycięstwa, tymczasem do wyboru przystąpić nie było można, z przyczyny niestawienia się potrzebnej liczby członków komisji wyborczej. Na dzień 23 grudnia wyznaczono więc trzeci termin w tej sprawie. Wielu z dawniejszych oponentów przeszło tą razą do przeciwnego obozu, skutkiem czego strona oponująca wprawdzie przepadła, lecz jak się okazało i teraz zamierzają uniważnić wybór. Tym sposobem dotychczasowa sprawa ta jeszcze nie załatwiona i jeśli nie zostanie ów kandydat usunięty, być może że doborz gminny i kościelny u nas z ramienia zarządu zostanie ustanowiony. Zdaniem przeto należy, że uprę pewnie, a wpływ mającej osoby, do tej ostateczności doprowadzić może.

W tych dniach odbyło się zgromadzenie członków gminy szkolnej celem wybrania reprezentantów do uregulowania pensji nauczycielskich. Wybór ten jednak nie przyszedł do skutku, gdyż zgromadzenie oświadczyło większość, że na każdym posiedzeniu w tej sprawie wszyscy chcą być obecni. Co do wysokości podwyższenia pensji oświadczyli zgromadzeni, że na większe składki się nie zgodzą i tylko kasie rządowej je pozostawiają. Znalazł się nawet pewien obywatel G. który uważa pensje nauczycielskie za dostateczne, a nawet zbyt wygórowane, gdyż wyraził życzenie, aby grunta szkolne nauczycielom odebrano, jednak na tracie w tej mierze uczynione uwagi innego członka, gminy szkolnej zamilkł.

W tej chwili dowiadujemy się o smutnym przypadku zaszłym jeszcze wczoraj wieczorem. Syn pewnej wyrobnicy tu zamieszkałej, wychodząc od swej matki mieszkającej na piętrecie, spadł z stromych schodów tak nieszczęśliwie, że na miejscu ducha wyzionął.

## WIADOMOŚCI LITERACKIE.

— Bartnika postępowego wyszedł N.1 i zawiera: Podziękowanie. — W. Buczkowski: Rozmowa starego z nowym rokiem. — Cichociński: Fundusz Lubienieckiego. — Dr. K. Krasicki: Trzmielie płyną do antypodów. — Ka. M. Nazzarewicz: Tłocznia do wosku. — Bloszycz: Z Kujaw. — Ogłoszenia

## PRZYBYLI DO POZNANIA

dnia 4 stycznia.

BAZAR. Trampczyński z Separowa, Chlapowski z Szoldr, Zakrzewski z Dombowa, Łyskowski z Spławienek, Działowski z Prus Zachod., Bardziński z Sanit, Łyskowski z Miesleszew, Szoldrski z Popowa, Łyskowski z Prus Zachod., panie Koczorowska z Dombowa, Trzcińska z Ostrowa i Stableska z Wilkowa, Jackowski z Sedzic.

LUZISKIEGO GRAND HOTEL DE FRANCE. Lubieński i Skapski z Wisniewa, Arndt z żoną z Dobieszewa, dr. Dominicki z Torunia, Pradziński z Prus, Pradziński z Łaskowa, Morawski z Jurkowa, Chlapowski z Berlina, hr. Potulicki z Małych Jezior, Tarnowski z Krzywosławów, hr. Dnin z Broniszewo, Malczewski z Swinur, Drwesi z Glinne, Krzyżanowski z Raskówka, Skarżyński z Sokolowa, hrabina Potulicka z Wielkich Jezior, Opitz z Szwarczaka.

HOTEL PARYŻSKI. Rakowski z Niechanowa, Weniger z Wrocławia, Wittkowski z Czarukowa, Ignaszewski z Królestwa Pol., Baerwald z Środy, Haase z Kostrzyna, Marszałek z

Pity, Neufeld i Schneider z Berlina, Lüdtke z Mogunoyi, Zimmermann z Zgorzelic, Schröder z Elberfeldu.

STERNA HOTEL EUROPEJSKI. Sternberg z Wrocławia, hr. Skórzewski z Czerniejewa, Schulz z Berlina, Jelonke z Litwiny.

## Pociągi przybywają:

| Z Krzyża do Poznania:                                |  |
|------------------------------------------------------|--|
| Pociąg osobowy klasa 1-4 o 4 godzinie 54 minut rano. |  |
| Pociąg mieszany " 2-4 o 8 " 7 " przed poł.           |  |
| Pociąg osobowy " 1-3 o 3 " 54 " po południu.         |  |
| Pociąg mieszany " 2-4 o 9 " 28 " wieczorem.          |  |

| Z Wrocławia do Poznania:                                             |  |
|----------------------------------------------------------------------|--|
| Pociąg osobowy (z Leszna) klasa 1-4 o 8 godzinie 17 minut przed poł. |  |
| Pociąg osobowy " 1-4 o 10 " 45 " przed poł.                          |  |
| " " 1-4 o 5 " 28 " po południu.                                      |  |
| " " 1-4 o 10 " 47 " wieczorem.                                       |  |

| Z Bydgoszczy-Torunia do Poznania:                                     |  |
|-----------------------------------------------------------------------|--|
| Pociąg mieszany (z Gniezna) klasa 1-4 o 8 godzinie 9 minut przed poł. |  |
| Pociąg osobowy " 1-4 o 10 " 15 " przed poł.                           |  |
| " " 1-4 o 3 " 34 " po południu.                                       |  |
| " " 1-4 o 9 " 47 " wieczorem.                                         |  |

| Z Frankfurtu n. O. Gubeny do Poznania:                     |  |
|------------------------------------------------------------|--|
| Pociąg mieszany klasa 2-4 o 9 godzinie 44 minut przed poł. |  |
| Pociąg osobowy " 1-4 o 2 " 41 " po południu.               |  |
| Pociąg pospieszny " 1-3 o 5 " 51 " po południu.            |  |
| Pociąg osobowy " 1-4 o 9 " 46 " wieczorem.                 |  |

| Z Kłuczborka do Poznania:                                         |  |
|-------------------------------------------------------------------|--|
| Pociąg osobowy (z Ostrowa) o 9 godzinie 16 minut przed południem. |  |
| Pociąg osobowy " o 3 " 8 " po południu.                           |  |

## Pociągi odjeżdżają:

| Z Poznania do Krzyża:                                  |  |
|--------------------------------------------------------|--|
| Pociąg mieszany klasa 2-4 o 5 godzinie 33 miut z rana. |  |
| Pociąg osobowy " 1-4 o 11 " 33 " przed poł.            |  |
| Pociąg mieszany " 2-4 o 6 " 33 " po poł.               |  |
| Pociąg osobowy " 1-4 o 11 " 1 " wieczorem.             |  |

| Z Poznania do Wrocławia:                            |  |
|-----------------------------------------------------|--|
| Pociąg osobowy klasa 1-4 o 5 godzinie 4 minut rano. |  |
| " " 1-4 o 10 " 45 " przed poł.                      |  |
| " " 1-4 o 4 " 4 " po poł.                           |  |
| " " 1-4 o 7 " 5 " wieczorem.                        |  |

| Z Poznania do Bydgoszczy-Torunia:                    |  |
|------------------------------------------------------|--|
| Pociąg osobowy klasa 1-4 o 5 godzinie 10 minut rano. |  |
| Pociąg mieszany " 1-4 o 11 " 40 " przed poł.         |  |
| Pociąg osobowy " 1-4 o 5 " 57 " po poł.              |  |
| Pociąg mieszany " 1-4 o 7 " 5 " wieczorem.           |  |

## HANDEL, PRZEMYSŁ I GOSPODARSTWO.

\* Bydło Berlin, 3 stycznia. Na sprzedaż wystawiono: 1823 sztuk bydła rogatego, 6083 sztuk nierogacizny, 934 sztuk cieląt i 5036 sztuk skopów.

Towar przedni u bydła rogatego słabo był stósunkowo reprezentowany, żądany wszakże był żywo na eksport i płacono chętnie do 60 marek per 100 funtów wagi mięsa; za towar średni i posładni płacono 40-43 i 33-36 marek. I przy nierogaciznie miał towar piękny dość szybki obdyt po cenie 60-63 marek, za posładniejszy płacono 53-57 marek per 100 funtów wagi mięsa. Cieleta osiągały dobre średnie ceny. — Przy skopach refektowano znowu tylko na towar do rzezi zdalny, za który płacono 22-23, za posładniejszy 20-21 m. per 45 funtów.

## Wiadomości giełdowe.

### Giełda poznańska, 4 stycznia.

Poznań, 4 stycznia. (Sprawozdanie giełdowe.) Stan powietrza: mroź. Żyto: słabo. Cena wypowiedziana — Wypowiedziano — otr. styczeń 149.—, styczeń-luty 149.—, luty-marzec 150.—, marzec-kwiecień 151.—, na wiosnę 152.— kwiecień-maj 152.—, maj-czerwiec 153.—, czerwiec-lipiec 154.— Okowita: spok.

Cena wypowiedziana — Wypowiedziano — litrow; na styczeń 40.60.—, luty 41.50.—, marzec 42.40.—, kwiecień 43.40.—, maj 44.40.—, lipiec 46.40.—, sierpień 47.40.—, wrzes. — Okowita w miejscu (bez beczki) 39.50.—.

(W) Poznań, 4 stycznia. Ceny maki. Pszena nr. 0 i 1 15-17 M., rżana nr. 0 i 1. 11.50-12.50 M. pr 50 kilo. Żyto: cena wypowiedziana i regulacyjna 149.— m., na styczeń 149, styczeń-luty 149.—, luty-marzec 150.—, marzec-kwiecień 151.—, na wiosnę 152.—.

Wypowiedziano — otr. Okowita: cena wypowiedziana i regulacyjna 40.60 mar. styczeń 40.60.—, luty 41.50.—, marzec 42.40 kwiecień 43.40.—, maj 44.40, kwiecień-maj 43.90.

Wypowiedziano 35,000 litrów. Okowita w miejscu (bez beczki) 39.40 m.

Poznań, 4 stycznia. Urzędowe sprawozdanie giełdowe. Walory: poznańskie 3 1/2% list. zastawne — 4, 4 1/2% nowe listy zastawne 96.75 pl., listy rentowe 95.80 żąd. akcyje banku prowinc. 96.75 ż., 5% oblig. prowinc. — 4, 5% oblig. powiatowe 103.75 ż., 5% oblig. melior. Obrzy — żąd., 4 1/2% oblig. powiat. 97.— żąd., 4% oblig. miejskie II. emisji — plac., 5% oblig. miejskie — plac., pruskie 3 1/2% oblig. dług. państw. 91.40 ż., 4 1/2% poz. państw. — 4, 4 1/2% konsol. pożyczka państw. 105.25 ż., 3 1/2% pożycz. premijowa 128.00 ż., 5% pożyczka zwiaz. półn.-niem. — plac., pol. 5% listy zast. —, pol. 4% listy likw. 63.— ż., akcyje zakł. Tow. kolei star.-pozn. — żąd., akcyje zakł. kolei górnośl. lit. A — żąd., akcyje kolei marz.-pozn. 22.75 ż., rosyjskie banknoty 264.50 pl., zagraniczne banknoty — plac., akcyje Tellusa — p., akcyje Kłuczb. i Potoki i Sp. — pl., akcyje banku wsch.-niemiec. — żąd., akcyje banku wsch.-niem. produkt. — plac.

| Ceny targowe                    |                   | Towar      |            |            |
|---------------------------------|-------------------|------------|------------|------------|
| w mieście Poznaniu              |                   | piękny.    | średni.    | posładni.  |
| dnia 3 stycznia 1876 roku.      |                   | mark. fen. | mark. fen. | mark. fen. |
| Pszenicy                        | szefel po 50 kilo | 9 90       | 8 90       | 8 10       |
| Żyta                            | "                 | 7 80       | 7 50       | 7 30       |
| Jęczmienia                      | "                 | 7 80       | 7 50       | 7 10       |
| Owsa                            | "                 | 8 50       | 7 80       | 7 30       |
| Grochu do gotow.                | "                 | —          | —          | —          |
| " na paszę                      | "                 | —          | —          | —          |
| Rzepiku zimowego                | "                 | —          | —          | —          |
| Rzepiku zimowego                | "                 | —          | —          | —          |
| Rzepiku letowego                | "                 | —          | —          | —          |
| Tatarski                        | "                 | —          | —          | —          |
| Kartofli                        | "                 | —          | —          | —          |
| Wyki                            | "                 | —          | —          | —          |
| Lubini żółt.                    | "                 | 5 50       | 5 25       | 5 —        |
| " niebiesk.                     | "                 | 5 —        | 4 75       | 4 50       |
| Koniny czarn. cent. po 50 kilo. | "                 | —          | —          | —          |
| Koniny białe                    | "                 | —          | —          | —          |
| Grochu białego                  | "                 | —          | —          | —          |

### Gdańsk, 3 stycznia.

Sprawozdanie J. Fajana. Powietrze: dość silny mroź; wiatr południowo-wschodni. Pszenica loco była na dzisiejszym targu nieco obficie dowieziona a znajdowała też choć nie ogólnie,



**Antykwarenia**  
**E. Callieraw Poznaniu**  
poszukuje wszystkiego, co się odnosi do  
**herbu Ossoria**  
i wszystkich odmian jego w ogóle, a w szczególności do rodzin:  
Bakowsko — Bohlowsko — Brochocoy —  
Bukowsko — Buszkowsko — Ciepiński —  
Dobiesko — Kołomyjsko — Kosiński —  
Koraszko — Konradzko — Kozłobrodzko —  
Krzyszowski — Kunowski — Lasowski —  
Lazarsko (Lazarski) — Rusowski —  
Rusocoy — Sozaniec — Twerbusowski —  
Tworkowski — Tyrawski — o ile się one  
pięczętują Ossoria lub jej odmianami.  
Bardzo pożądaną są również dokumenta  
pieczętki i rysunki o ile możności kolorowane

**Obwieszczenie.**  
Stosownie do postanowienia § 13a p. 1 z  
dnia 1 maja 1881 wyłożony będzie publi-  
cznie ustanowiony przez król. regencję wy-  
kaz podatkowy klasyczny od (206)  
**5 do włącznie 12 stycznia**  
1876 r.  
w godzinach od 11 do 1 godz.  
na Ratuszu w pokoju Nr. 16 do przejrzenia  
dla opodatkowanych.  
Poznań, 3 stycznia 1876.

**Magistrat.**  
Nakładem drukarni J. L. Kraszewskiego  
w Poznaniu wyszło i jest do nabycia  
w wszystkich księgarniach  
1. **Bajki Krasickiego** (5594)  
2. **O Welsku.** Napisal Dr. A. Mieczkowski 5 sgr  
3. **O Czechach** czyli ułatwieniu  
interesu depozytowego przez a-  
sygnację. Napisal Dr. Rako-  
wicz, Dyrektor Banku Wło-  
ściańskiego. 6 sgr.  
4. **O Hipotekach** przez E. Karlińskiego 3 sgr  
5. **O podstawach prze-  
mysłu** przez Dr. W. Le-  
bińskiego 5 sgr

**Meidingera**  
patentowane  
p'iece do pokoi,  
p'iece salonowe  
i regulatory  
z lanego żelaza,  
p'iece  
do gotowania  
do mniejszych ciemniejszych  
jako też  
przystawki do pieców  
począwszy od 70 fen. aż do naj-  
droższych, w wielkim wyborze  
ma w zapasie  
**S. J. Auerbach.**

**Pasy do maszyn**  
rzemienne i parciane,  
**Smarowniki i Manchety,**  
**Skóry na uprząż etc.** polecają  
**Orłowski & Co.**  
Skład skórz. (132)  
w Poznaniu, Jezuitka ul. 1.

**Antykwarenia**  
**E. Calliera, Poznań,**  
poszukuje wszystkiego, co się odnosi do  
legionów polskich  
i generała  
Henryka Dąbrowskiego,  
do roku  
Narzymskich i Krzyżanowskich  
do  
herbów Dębno i Ozoria  
i do  
Bracławszczyzny.

**Karolina**  
z hr. Potockich  
**Nakwaska,**  
wspomnienie pośmiertne p. J. I.  
Kraszewskiego jest do nabycia w  
osobnej odbitce w Eksp. Dziennika  
Poznańskiego za 25 fen.

**Egzamin**  
**wolontaryuszów.**  
Pensja. Berlińska ul. 23, Poznań.  
**Dr. Theile.**

**Wejmarkskie nieprzemakają-  
ce pilśniowe buty północ-  
chowe**  
skórą pociągniętą i z podwójnymi podeszwami  
przewyższają wszystkie dotąd używane buty  
futrzane, na polowanie, na podróż i do go-  
spodarstwa. Zamiejscowi zechcą przesać but  
na próbie. Buty do gołen. sięgające 30 Mr.,  
długie buty 24 Mr. 50 fen., krótkie 18 Mr.  
polecą (203)  
**Caldarola.**

**Antykwarenia**  
**E. Calliera, Poznań,**  
poszukuje wszystkiego, co się odnosi do  
legionów polskich  
i generała  
Henryka Dąbrowskiego,  
do roku  
Narzymskich i Krzyżanowskich  
do  
herbów Dębno i Ozoria  
i do  
Bracławszczyzny.

**Walne Zebranie**  
**Koła Towarzyskiego w Poznaniu**  
odbędzie się  
w niedzielę d. 9 bm. o 5ej godz. w.,  
na które Szanownych Członków zaprasza  
**Dyrekcya.**

Niniejszem zawiadamiam Szanowną Publiczność, że z dniem dzi-  
siejszym hotel pod firmą:  
**Tilsner'a Hôtel Garni**  
wydzierżawiam p. **Vogelsang.**  
Dziękując za położone we mnie zaufanie upraszam Szanowną  
Publiczność, aby takowem i mego następcę zaszczyciła.  
Poznań, dnia 1 stycznia 1876.

**Tilsner.**  
Odwołując się na anons powyższy, polecam łaskawym względem  
Szanownej Publiczności hotel mój pod firmą:  
**Tilsner'a Hôtel Garni,**  
Następca **Ottón Vogelsang,**  
zareczając za skórą usługę, czystość pokoi i umiarkowane ceny.  
Poznań, dnia 1 stycznia 1876.

**Ogłoszenie.**  
**cesarsko-rosyjska Izba Skarbowa**  
w Kaliszu.

Podaje się do wiadomości publicznej, iż w dniu 3/15 lutego 1876  
roku odbędzie się o godzinie 12 z rana w Prezydium tejże Izby głośnie  
in plus licytacja na sprzedaż:  
a) obrębu leśnego **Krownego** zawierającego przestrzeni morgów nowo-  
polskich 184 przętów 64, położonego w leśnictwie rządowym Wieluń i o-  
szacowanego na Rs. 16,958 — i  
b) obrębu leśnego **Księżego** wraz z znajdującą się przy tymże  
obrzebie osadą strzelca z zabudowaniami i zawierającego przestrzeni  
morgów nowopolskich 314 pr. 210 położonego w leśnictwie rządowym  
Turek i oszacowanego na Rs. 27,985. —

**LICYTACYA**  
rozpocznie się od sum anszlagowych. Przystępujący do niej winien złożyć  
vadum wyrównujące 1/10 części sumy anszlagowej. Szczegółowe warunki  
licytacji mogą być przejrane każdorazowo z wyjątkiem świąt i dni galo-  
wych w biurze cesarsko-rosyjskiej Izby Skarbowej w Kaliszu. —  
Kalisz, dnia 11 grudnia 1875 roku.

**ELIXIR** ENERGETYCZNY ŚRODEK TONICZNY WZMACNIAJĄ-  
CY I PORUŻAJĄCY.  
**WINO** z **COCA**  
P. J. BAIN  
Najdziwniejszy i najpewniejszy środek powracający  
wyczerpane siły przez choroby i przez nadużycia  
wszelkiego rodzaju. Przewyższa chininę co do dzia-  
łania tonicznego. Działa szybko i pewnie o stabilizacji  
płciotomem, upośledzonym i bolesnym trawieniem, bla-  
daczce i wynudzeniu.  
W PARYŻU u P. E. FOURNIER et Co, ulica  
d'Anjou-Saint-Honoré, 56; w Warszawie, w składach materiałów aptecznych PP.  
Mrozowskiego i Gallego; w Łowiczu, w aptece P. Mikolaszka; w Krakowie, w apte-  
kach PP. Trauczyńskiego i Redyka; w Poznaniu, w aptece P. Dra Mankiewicza.

**WINO z CHINĄ DOZOWANE**  
**OSSIANA HENRY**  
Posiada wyższość nad wszelkimi preparatami  
chiny z powodu swego składnie-  
miennego i bogatego zasobu pierwiastków  
działających. Przyjemnego smaku, niespra-  
wia nigdy zatwardzenia, działa z niezawodną  
skutecznością przeciw *Zinnicowi*, gorącz-  
kom tyfoidalnym, w długim i możolnym  
porożeniu do zdrowia, etc. Jest to nieocen-  
niony środek toniczny i pokrzepiający.

**WINO z CHINĄ i ŻELAZEM**  
**OSSIANA HENRY**  
Najlepszy i najsilniejszy środek z pre-  
paratu żelazistych przeciw zubożeniu krwi.  
Przyjemnego smaku i niezawodnej skutecz-  
ności, działa cudownie przeciw *bladaczce*,  
*trudnemu odżywieniu*, *regularności*, wy-  
czerpaniu sił, *ostabieniu*, *ogólnej niemocy*  
i wszelkim chorobom z niedostatkami krwi  
pochodzącym.

**MIGRENY I NEWRALGIE**  
**PAULLINIA FOURNIER**  
od 1840 r. jest jedynym lekarstwem w tych cierpie-  
niach. Pół paczki rozprowadzonej wycie wody cu-  
krowanej wystarczy do ukojenia najwzmożniejszego bólu głowy bez niebezpieczeństwa.  
W PARYŻU, ulica d'Anjou-Saint-Honoré 56; w Warszawie, w składach materiałów  
aptecz. PP. Mrozowskiego i Gallego; w Łowiczu, w apt. P. Mikolaszka; w Krakowie,  
w aptece PP. Trauczyńskiego i Redyka; w Poznaniu, w aptece P. Dra Mankiewicza.

**Kurs papierów na giełdach berlińskiej i poznańskiej**

| Berlin, 3 stycznia.                       |                  | Poznań, 4 stycznia.                          |             |
|-------------------------------------------|------------------|----------------------------------------------|-------------|
| Niem. bank Union.                         | 4 131.75 p.      | Pols. listy likwidacyjne.                    | 4 68.20 p.  |
| Stowarzys. dyskont.                       | 4 104.75 p.      | Amer. pożycz. 1882                           | 4 100.30 p. |
| Gotajski bank kredyt.                     | 4 104.75 p.      | Amer. pożycz. 1885                           | 4 98.30 p.  |
| Kwilecki Sp. bank                         | 5 66. — p.       | Amer. pożycz. nowa                           | 5 99.60 p.  |
| Moinski bank kredyt.                      | 4 80.75 p.       | Renta tranżunka                              | 5 — p.      |
| Austr. bank kredyt.                       | 5 348-349-346 p. | Rum. pożyczka                                | 8 104.15 p. |
| Wschodnio-niem. bank                      | 5 — p.           |                                              |             |
| Poznański bank prowina.                   | 4 98.75 p.       |                                              |             |
| Bank Rzeszy niem.                         | 4 164.25 p.      |                                              |             |
| Provincjonal. stowarz.                    | 5 73. p.         |                                              |             |
| Szląskie stowarz. bank.                   | 4 86. p.         |                                              |             |
|                                           |                  |                                              |             |
| <b>Akcyje przemysłowe.</b>                |                  | <b>Móneta w złocie, srebrze i papierach.</b> |             |
| Berliński kantor drzew.                   | 4 70.50 p.       | Napoleonsdory                                | 1 16.15 p.  |
| Stowarzys. immol.                         | 4 80. p.         | Imperyjał                                    | 1 — p.      |
| Dortmund Union                            | 5 10.80 p.       | Dolary                                       | 1 — p.      |
| Huty Hoerder                              | 5 51.50 p.       | Austr. noty bank.                            | 1 178.10 p. |
| dito Laura                                | 5 70. — p.       | Rosyjskie noty bank.                         | 1 264.70 p. |
| dito Lauchhammer                          | 5 23. p.         | Francuskie noty bank.                        | 1 81. p.    |
| dito Marienhütte                          | 5 55. p.         | Dyskonto wekslowe                            | 5 — p.      |
| dito Massener                             | 4 32. p.         | dito lombardowe                              | 6 — p.      |
| dito Redenhütte                           | 5 3. p.          |                                              |             |
| Berlin. Passage.                          | 6 23. p.         |                                              |             |
|                                           |                  |                                              |             |
| <b>Akcyje zakładowe i obligacje kolei</b> |                  | <b>Poznań, 4 stycznia.</b>                   |             |
| Berliński-karolowski                      | 4 79.75 — p.     | Listy zastawne                               | 4 97.50     |
| Berliński-schorleika                      | 4 82.90 p.       | Nowe listy zastawne                          | 4 94.       |
| dito szczyńska                            | 4 126. p.        | Listy rentowe pozn.                          | 4 96.50     |
|                                           |                  | Provinc. obligacje                           | 5 — p.      |
|                                           |                  | Powiatowe obligacje                          | 5 101.25    |
|                                           |                  | Powiatowe obligacje                          | 4 97.50     |

**Codziennie p**  
**syłki świeżego masła**  
**z słodkiej śmietany z**  
**Dom. Rudki odbiera**  
**A. Cichowicz.**

**S. I.**  
**Auerbach**  
**Posen.**

**Wagi decymalne**  
**Wagi do bydła**  
**Wagi domowe i handlowe**  
**łańcuchy zgrzebla i szczot-**  
**ki do koni poleca**

**S. J. Auerbach,**  
Poznań

**Bardzo polecenia**  
**godne!**

Braci Lederów balsami-  
czne mydło z orzech-  
ziemnego jako łagodny środek  
do mycia dla delikatnej, czulej  
skóry szczególnie dam i dzieci; po  
3 sgr. i w paczce (4 sztuk) 10 sgr.  
Dr. L. Béringer'a aro-  
mat. wyskok koronny  
(kwintesencja wody kolonickiej), bar-  
dzo delikatny perfum, służy do o-  
czyszczania sił żywotnych i do  
wzmocnienia nerwów; flakonik po  
12 1/2 i 7 1/2 sgr. [165]  
Prof. dr. Albers'a reńskie  
karmelle pierslowe, jak-  
o znakomity środek domowy przy  
kaszlu, chrypie, zaognionem gar-  
dle itd.; paczka po 5 sgr.  
Dr. L. Béringer'a olej do  
włosów z korzeni złóż  
do wzmocnienia i upiększenia wło-  
sów na głowie i brody jako też  
do usunięcia łupieżu; po 7 1/2 sgr.  
Zawsze na składzie w Poznaniu u  
**Krug & Fabricius i C. W.**  
**Kohlshütterer**, Wrocław ul. 3  
jako też w *Bydgoszcz*: Teod. Thiel,  
*Włocławek*: Karola Wetterström, *Grodzisk*:  
Ludwika Streisand, *Inowrocław*:  
Hermann Citron, *Krotoszyce*: A. Levy  
Nakle: A. Podgórski, *Nowym Tomysku*:  
W. Peikerta, *Ostrowie*: C. E. Wichur,  
*Pleszew*: J. Joachim, *Lissa*: G.  
A. Scholtz, *B. K. Nehab*, *Raviczu*: R.  
F. Frank, *Pile*: A. Zielsdorf, *Wrze-  
szcu*: W. Schenke, *Schubin*: C. A.  
Albrecht.

**Kartofle i czysto wymyty**  
**wilgotny krochmal kartoflany.**  
Każdą partję jasno-czerwonych kartofli  
kupuje z stacy kolejowych: kluczb.-pozn.,  
gnieźnieńsko-poznań. i jarocin.-pozn., Małe  
i wielkie, nawet podczas mrozu do odstawienia,  
lecz nie niżej 400 centnarów. Kontrakty pr.  
50 kilogr. franko dworzec za 1 markę, jako  
tęż **czysty wymyty wilgotny**  
**krochmal**, za centnar 30% tary w moich  
miechach po 50 kilogr. 5 M. 60 fen. z stacy  
kolejowych. Od 3 do 7 stycznia będę w  
Środzie, a przyjmuję listowne oferty do Piły  
**A. Albert Toboli**  
z Piły.

Dnia 12 b. m. odbędzie się li-  
cytacja w lokalu p. Piera-  
skiego w Czerniejewie na drzewo  
opalone suche jako to:  
150 metr. brzeziny szczepowej  
100 „ olszyny „  
50 „ dębiny „  
60 „ osiny „  
300 „ pieńków dęb. sos. brzo-  
100 „ kłupki gałęzi.  
Z tegorocznego cięcia:  
30 sztuk porządkowej brzeziny  
50 „ „ dębiny  
60 „ „ budulcu sosnowego  
1 1/2 kopy drągów brzożowych.  
(197)  
**Zarząd leśny.**

**Sprzedaz drzewa**  
W borach majetności  
**Dobrojewo** pod Ostro-  
giem sprzedawac się będzie w  
każdą środę od godziny 10 rano  
sosnowy budulec mocny, średni  
i słaby, jako też i kłoki dębowe  
porządkowe. (184)  
**Zarząd leśny.**

**NEWRALGIE**  
wszelkie cierpie-  
nia nerwowe,  
każdej chwili ustę-  
pują po użyciu pigu-  
łek anti-newralgi-  
nych dra CRONIER. Skład w Paryżu w  
aptece p. Levasseur, rue de la Monnaie 23  
w Poznaniu w aptece dra Mankiewi-  
cza, w Warszawie w składzie towarów  
aptecznych pp. Gallego i Splessa. (9)

Podgórną ulicą 7 jest pomieszczenie  
sklepowe natychmiast do wynajęcia.  
**Damy**, które przez czas nie-  
pragną, znajdą dyskretne przyjęcie i pielę-  
gowanie przez praktycznego lekarza dr  
Tschoertner'a Wrocław, Sadowastr. 24  
(57)

**Kilku studentów**  
znajdźcie stancję i stołowanie za cenę umiar-  
kowaną w bliskości gimnazjów i szkoły real-  
nej. Równocześnie jest osobny pokój  
mehlowany do nájcia. Dowiedzieć się  
można w magazynie melli panów Czarni-  
skich, Św. Marcin Nr. 1. (209)

**Ucznia**  
po polsku i po niemiecku mówiącego  
poszukują do cukierni (205)  
**J. P. Beely & Co.**

**Ogrodnik**  
kawaler, biegły w swym zawodzie, obez-  
nany w oranżeryach, szkółkach, z do-  
brei świadectwami życzy sobie przyjąć  
miejsce każdego czasu. Bliższa wiadomo-  
ść w Admin. Dzienn. Pozn. pod lit  
**W. P. Nr. 199.**

**Ogrodnik**, który przez lat cztery  
kształcił się we Fran-  
cuzji, 2 1/2 roku pracował jako ogrodnik  
w Turynie, Florencji, Neapolu itp., na-  
stępnie w Egipcie, Hiszpanii, Anglii,  
od lat 6 zaś zarządza jednym z pier-  
wszych ogrodów Księstwa, poszukuje od  
1 kwietnia rb. odpowiedniego miejsca  
w Ks. Poznańskim lub Galicyi. Listy  
i zgłoszenia uprasza się nadsyłać pod  
literami M. N. w Poznaniu, po-  
ste restante. (202)

**Zarządca**  
żonaty, zaopatrzony w chlubne świa-  
dectwa, poszukuje pomieszczenia na  
młynie dominialnym, parowym lub  
wodnym, albo wiatraku, lub w jakiej  
innej posiadłości, zaraz lub od 1 kwie-  
tnia. O łaskawe oferty uprasza się pod  
adrem **Mieczkowsko** pod Gro-  
m a d n e m przez Kynię (Exin).

**Walenty Stasiński.**  
**Rządca gospod.** (193)  
poszukuje odpowiedniej posady od 1go  
lipca. Adres franko poste restante  
**A. B. Nr. 175** poczta Wągrowiec.

**Rządca** gospodarczy, Polak,  
bezpartyjny, wolny od wojskowo-  
ści, obeznany z wszelkimi gałę-  
ziami racjonalnego gospodarstwa  
i rejestrowością kasową i gorzelni-  
czą, obecnie w miejscu, poszukuje  
zaraz lub od 1 kwietnia 1876 od-  
powiedniej posady. Adr. wskaze  
Adm. Dz. Pozn. pod Nr. 182.

Dnia 6 stycznia 1876 danem  
będzie przedstawienie teatralne  
przez amatorów miasta **Gnie-  
zna** i okolicy na cel dobroczynny.  
Odegrane będą: (180)  
**Ulica nad Wisłą**

**Narecz i Pafnucy.**  
**Teatr polski w ogrodzie Potockiego**  
W POZNANIU.  
We wtorek dnia 4 stycznia r. b.  
po raz trzeci:  
**Dwa światy**  
dramat w 5 aktach i 8 obrazach.  
Początek o godzinie 7.

**Waltera Skotta**  
pierwsze 11 zeszytów odebrać  
można w biurze Administra-  
cji Dz. Pozn.

**Antykwarenia**  
**E. Calliera, Poznań,**  
poszukuje wszystkiego, co się odnosi do  
legionów polskich  
i generała  
Henryka Dąbrowskiego,  
do roku  
Narzymskich i Krzyżanowskich  
do  
herbów Dębno i Ozoria  
i do  
Bracławszczyzny.